

Centar za potporu i
inkluziju u zajednici

CPIZ: 007/10-2024

Zagreb, 10. studenog 2024.

AGENCIJA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

Vijeće za elektroničke medije

Jagićeva 31,

10000 Zagreb

n/p g. Josip Popovac, ravnatelj Agencije i predsjednik Vijeća

NA ZNANJE:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

Hrvatsko novinarsko društvo

hrvatskoj javnosti

Predmet: Stajalište Centra za pružanje potpore i inkluzije u zajednici o slučaju
učenika zbog kojeg djeca ne žele pohađati nastavu u jednoj osnovnoj školi

Poštovani,

slijedom slučaja neprimjerenog ponašanja učenika zbog kojeg djeca ne žele pohađati nastavu u jednoj osnovnoj školi, Centar za potporu i inkluziju u zajednici želi istaknuti da sustav odgoja i obrazovanja nije izoliran od šire društvene zajednice. Ono što se događa u školama odražava stanje cjelokupnog društva, koje, nažalost, često tolerira nasilje. To je, između ostalog, rezultat ponašanja i uvjerenja odraslih koji su odgovorni za odgoj djece. Reakcije nekih odraslih osoba, uključujući nasilne i neprimjerene komentare, pokazuju izostanak volje da se problem sagleda u širem društvenom i odgojnom kontekstu.

Centar za potporu i inkluziju u zajednici poziva na smirivanje situacije i konstruktivnu suradnju svih uključenih s ciljem pronalaska dugoročnog i održivog rješenja. Mediji u tome imaju ključnu ulogu, no važno je da pritom poštuju etičke i profesionalne standarde. Posebno je važno zaštititi privatnost i dostojanstvo svih uključenih, bilo da su oni počinitelji ili žrtve vršnjačkog nasilja. Prema Konvenciji o pravima djeteta,

Centar za potporu i
inkluziju u zajednici

svako dijete ima pravo na zakonsku zaštitu od miješanja u privatni i obiteljski život, kao i zaštitu od nezakonitih napada na njegovu čast i ugled.

Nadalje, smatramo neprihvatljivim da djeca izostaju s nastave zbog nesigurnosti ili nedostatka informacija i podrške. Odlazak u školu mora biti siguran i podržan svim relevantnim dionicima, a to uključuje škole, roditelje, stručnjake i zajednicu u cjelini. Dobrobit svakog djeteta, bilo počinitelja ili žrtve, mora biti prioritet, a rješavanje problema zahtijeva suradnju i odgovornost svih uključenih.

Uloga medija u provođenju univerzalne prevencije uz poštivanje etičkih načela struke

Mediji igraju ključnu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja i percepcije društvenih problema, posebice kada su u pitanju osjetljive teme poput nasilja među djecom i mladima. Međutim, njihov način izvještavanja često može imati štetne posljedice, osobito za najmlađe članove društva.

Izvještavanje na senzacionalistički način pridonosi stvaranju atmosfere straha, prijetnji i neizvjesnosti. Takav pristup ne samo da narušava dobrobit djece, već i podkopava njihovo povjerenje u sustav koji bi trebao štititi njihova prava. Djeca su posebno ranjiva na negativne utjecaje medijskih prikaza, a dugoročne posljedice mogu uključivati poremećaje u mentalnom zdravlju, smanjenje samopouzdanja i povećanu anksioznost.

Centar za potporu i inkluziju u zajednici apelira na medije da preuzmu odgovornost za svoje izvještavanje i postupaju u skladu s etičkim načelima struke. Kodeks časti hrvatskih novinara sadrži ključne odredbe koje su relevantne za ovu temu:

- Članak 19. jasno naglašava da je nedopustivo otkriti identitet djeteta na bilo koji način, bilo izravno ili neizravno. Uvijek treba imati na umu da je dobrobit djeteta iznad javnog interesa.
- Članak 20. dodatno ističe da se identitet djeteta ili maloljetnika uključenog u slučajeve nasilja, seksualnog zlostavljanja ili drugih kaznenih djela ne smije otkriti. Izuzeci su mogući samo ako je to u najboljem interesu djeteta i uz pristanak roditelja ili nadležnih državnih tijela.

Centar za potporu i
inkluziju u zajednici

Ova pravila su ključna za zaštitu djece, ali i za očuvanje njihovog dostojanstva i privatnosti.

Za promicanje univerzalne prevencije, ključno je da mediji izvještavaju o osjetljivim slučajevima s pažnjom i odgovornošću. Umjesto senzacionalističkog pristupa, preporučuje se usredotočiti na edukaciju i informiranje javnosti o važnosti prevencije nasilja, te o podršci koja je dostupna žrtvama i njihovim obiteljima.

Mediji imaju ključnu ulogu u informiranju i edukaciji javnosti o temama vezanim uz mentalno zdravlje djece i prevenciju nasilja te mogu značajno doprinijeti boljem razumijevanju ovih problema kroz suradnju sa stručnjacima iz područja socijalne pedagogije, psihologije, socijalnog rada i drugih relevantnih disciplina koje se bave zaštitom prava maloljetnika. Kroz takvu suradnju, mediji mogu dobiti točne informacije i relevantne perspektive koje im omogućuju da oblikuju izvještaje koji ne samo da informiraju, već i educiraju javnost o ovim važnim pitanjima. Edukativni pristup u medijima može pomoći u podizanju svijesti o važnosti mentalnog zdravlja djece i prevencije nasilja, što doprinosi boljem društvenom razumijevanju i potiče zajedničko djelovanje u zaštiti dobrobiti djece. Osim toga, ovakvi medijski izvještaji pridonose jačanju snaga i kompetencija u zajednici, promičući stvaranje individualnih, društvenih i okolinskih uvjeta koji su osnažujući. Zaštita mentalnog zdravlja djece i odraslih, osnaživanje društva i prevencija nasilja međusobno su povezani ciljevi koji doprinose izgradnji stabilne, sigurne i zdrave zajednice. Ovi aspekti zajednički djeluju na stvaranje društvenih uvjeta koji promoviraju dobrobit pojedinaca i smanjuju rizik od nasilja.

Uloga medija u provođenju univerzalne prevencije je od presudne važnosti. Poštivanje etičkih načela struke ključno je za zaštitu prava i dobrobiti djece. Samo kroz odgovorno izvještavanje i suradnju s relevantnim dionicima možemo osigurati da mediji postanu alat za podršku i prevenciju, umjesto uzročnici straha i panike u zajednici.

Nažalost, ovaj princip je često prekršen, kao što se dogodilo s objavljivanjem snimaka roditelja ispred škole u kojoj se nalazi maloljetnik. Time se otkriva naziv škole i identitet učenika, što dodatno ugrožava ne samo dijete o kojem je riječ, već i

Centar za potporu i
inkluziju u zajednici

sve ostale učenike te škole. Takvi postupci šire strah i nepovjerenje prema obrazovnom sustavu, što može imati dugoročne negativne posljedice na zajednicu.

Mediji bi trebali djelovati odgovorno, promišljeno i u skladu s etičkim standardima kako bi zaštitili prava i dobrobit svih djece uključenih u takve situacije. Izvještavanje o osjetljivim temama zahtijeva posebnu pažnju i razmatranje posljedica koje takvi sadržaji mogu imati na djecu, njihove obitelji i širu zajednicu. Svaka informacija treba biti pažljivo procijenjena kako bi se osiguralo da ne dođe do dodatne traumatizacije ili stigmatizacije onih koji su već u teškoj situaciji.

Na kraju, odgovorno izvještavanje medija može značajno doprinijeti stvaranju sigurnijeg i podržavajućeg okruženja za djecu i njihove obitelji. Kroz pažljivo oblikovane izvještaje, mediji mogu igrati ključnu ulogu u potpori preventivnim inicijativama i jačanju zajednice, umjesto da dodatno pogoršavaju situaciju. Ova odgovornost zahtijeva stalnu edukaciju novinara i angažman svih dionika u procesu prevencije nasilja i osnaživanja zajednice.

Preporuke Centra za potporu i inkluziju u zajednici o temama vezanim uz djecu i jačanje zajednice

Centar za potporu i inkluziju u zajednici predlaže organiziranje edukacija za novinare, uz stručnu pomoć, s ciljem osiguranja primjene etičkih i profesionalnih standarda u izvještavanju o temama koje uključuju djecu. Ovim inicijativama nastoji se potaknuti medije na odgovorniji pristup osjetljivim slučajevima, osobito u kontekstu vršnjačkog nasilja i drugih kriznih situacija.

Uz to, preporučuje se aktivno uključivanje lokalne zajednice kroz vijeća gradskih četvrti. Ova vijeća mogu djelovati preventivno putem svojih Vijeća za prevenciju, koja će u suradnji s mjesnim odborima, odgojno-obrazovnim ustanovama, područnim uredima Hrvatskog zavoda za socijalni rad, udrugama i drugim dionicima provesti niz preventivnih aktivnosti. Takve aktivnosti doprinijet će jačanju otpornosti zajednice na krizne situacije te poboljšanju mentalnog zdravlja djece.

Centar za potporu i inkluziju u zajednici također nudi stručnu pomoć pri osmišljavanju i provođenju edukacija za vijećnike. Primjeri dobre prakse, kao što su oni iz Vijeća

Gradske četvrti Gornja Dubrava i Vijeća Gradske četvrti Sesvete, mogu poslužiti kao model za druge četvrti. Ova gradska četvrt od 2017. do danas uspješno provodi razne aktivnosti i projekte usmjerene na univerzalnu prevenciju, a takve inicijative mogu poslužiti kao model i primjer dobre prakse za slične projekte u drugim dijelovima grada. Na taj način, kroz zajedničke napore svih dionika, može se stvoriti sigurnije i podržavajuće okruženje za djecu, čime se doprinosi njihovom zdravom razvoju i zaštiti.

Važno je da se sve aktivnosti i pristupi temelje na načelu dobrobiti za sve uključene, a posebice za djecu, koja su u središtu problema. Preventivne edukacije trebale bi obuhvatiti novinare i širu zajednicu, s naglaskom na teme vezane uz mentalno zdravlje djece. Cilj ovih edukacija je ojačati otpornost djece na krizne situacije i poticati razvoj asertivnih obrazaca ponašanja. Time će se djeci omogućiti bolja emocionalna i socijalna stabilnost u suočavanju s izazovima koje donosi svakodnevni život.

Stvaranjem podržavajuće i sigurne okoline, promiče se dobrobit svih sudionika, posebno djece. Ova inicijativa također ima za cilj izgraditi povjerenje i suradnju između medija, obrazovnog sustava i lokalne zajednice, čime se dodatno osnažuje zajednica u suočavanju s izazovima i kriznim situacijama. Kroz zajedničke napore, možemo stvoriti prostor u kojem će se djeca osjećati sigurno i podržano, te će imati priliku razvijati se u zdravim i poticajnim okruženjima. To ne samo da doprinosi njihovom osobnom razvoju, već i jača cijelu zajednicu.

U Zagrebu, 10.10.2024.

Predsjednica Odbora za ljudska prava:

Mr.sc. Andreja Marcetić

Predsjednica Udruge:

Zorica Gregurić

